

معرفی کتاب

عنوان کتاب: فرهنگهای برنامه درسی (نظریه‌ها)

مؤلف: پاملا بلوتین ژوزف و دیگران

ترجمه: دکتر محمود مهرمحمدی و دیگران

ناشر: سمت

نوبت و سال چاپ: اول، ۱۳۸۹

تعداد صفحات: ۲۹۵

در پیش گفتار نویسندگان کتاب آمده است: "ما این کتاب را با این هدف به رشته تحریر در آورده‌ایم که شناخت، واریسی و اندیشه‌ورزی درباره برنامه‌های درسی را که طراحی شده است و در سطح مدارس و کلاسهای درس به اجرا گذاشته می‌شود تشویق نماییم.... هدف ما در اینجا توسعه آگاهی انتقادی درباره رویکرد افراد به برنامه درسی و اقدامات عملی تعلیم و تربیت است. با استفاده از «فرهنگهای برنامه درسی» به عنوان پایگاهی برای پژوهش، به خوانندگان توصیه می‌کنیم به تأمل پردازند و به کاوشهایی از این دست سامان دهند:

- آیا کارها و اقدامات آنان در خصوص برنامه درسی معرف ملغمه‌ای از روشها و اهداف سنجیده است یا خیر.

- مبارزه برای دستیابی به چشم‌اندازی منسجم در بحبوحه‌ای از فشارها و مطالبات ناسازگار.

- چگونه یک غایت فراگیر به عملیات جاری تبدیل می‌شود و در قالب مجموعه‌ای از اقدامات عملی تجسم می‌یابد.

ما موفق به تدوین یک چارچوب پژوهشی شده‌ایم که قادر است به اهداف ویژه ذیل جامه عمل بپوشاند:

- تشریح و تبیین مفهوم برنامه درسی به عنوان فرهنگ - یک نظام فاش کننده باورها، ارزشها، رفتارها و رسوم صریح و ضمنی در کلاس درس و مدرسه که موضوع تأمل و اتخاذ تصمیم در جوامع محلی و دیگر قلمروهای اجتماعی بوده است.
 - آشنا ساختن خوانندگان با منظومه‌های تفکر درباره برنامه درسی که تکوین مفهوم فرهنگهای برنامه درسی تحت تأثیر آنها قرار داشته است.
 - ارائه بصیرتهای تاریخی درباره چرخش در اولویتهای اجتماعی و تعلیم و تربیتی که برنامه درسی در نظام آموزشی آمریکا را تحت تأثیر قرار داده است.
 - مشروعیت و رسمیت بخشیدن به گفتمان سیاسی و اخلاقی در مباحثه درباره برنامه درسی.
 - تشویق تفکر استعاره‌ای که امکان دستیابی به شیوه‌های جدیدی از ادراک مفروضات شایع و نظامهای باور تثبیت شده را فراهم می‌سازد.
 - عمق بخشیدن آگاهی نسبت به معماهای معطوف به عمل که در ذات اقدام و عمل در ارتباط با برنامه درسی وجود دارد.
 - آماده ساختن هر یک از فرهنگهای برنامه درسی برای قرار گرفتن در معرض پژوهش انتقادی از نظر مفروضات، اهداف و مدعاها.
- در پیش گفتار سروراستار ترجمه فارسی آمده است:
- «قرائت نویسندگان کتاب فرهنگهای برنامه درسی از نظریه‌های هنجاری در این حوزه، قرائت دقیق و قابل توجهی است و می‌تواند از دو جهت به غنای بحثها و سوابق موجود در این زمینه بیفزاید. یکی نگاه از دریچه فرهنگ به مفهوم مردم شناختی آن به موضوع و ارتباط برقرار کردن میان این مفهوم جذاب، سهل و ممتنع و البته فرار با مقوله نظریه‌ها یا دیدگاههای برنامه درسی... این مفهوم و نسبت آن با موضوع علاوه بر اینکه در فصول مقدماتی کتاب تبیین و تشریح شده، در فصول اصلی که اختصاص به معرفی دیدگاهها دارد نیز جاری و ساری است. به اعتقاد نگارنده این سطور، نویسندگان اثر این زاویه دید را عمدتاً در انتخاب عناوینی منعکس ساخته‌اند که از اجزای ساختاری تمام فصول اصلی به حساب می‌آید. این عناوین همان "باورها و اقدامات عملی" است که برای تبیین ابعاد و عناصر مختلف هر دیدگاه هوشمندانه مورد استفاده قرار گرفته است. هوشمندانه از این حیث که "باورها" می‌توانند ناظر به وجه نظری فرهنگ و "اقدامات عملی" ناظر به وجه کاربردی

آن باشند. وجه دیگر برجستگی اثر، ارائه تبیینها و پردازشهای جالب و جدید از برخی نظریه‌ها و دیدگاههای پیش‌تر معرفی شده برنامه درسی است که خوانندگان در مطالعه شش فصل اصلی در خواهند یافت».

مطالب و مباحث اصلی این کتاب در ۹ فصل تنظیم شده است.

در فصل اول های اول و دوم با عناوین "مفهوم‌پردازی برنامه درسی"، "درک برنامه درسی به عنوان فرهنگ" مباحث ضروری از باب مقدمه ورود به مبحث اصلی که همان معرفی فرهنگهای برنامه درسی است مطرح شده‌اند. فصول سوم تا نهم "فرهنگهای گوناگون برنامه درسی با عناوین تربیت"، "قرارگرفتن در مدار دانش و ارزش معیار"، "پرورش خویشتن و معنویت"، "ساخت فهم"، "مردم سالاری در بستر اندیشه و عمل"، "مقابله با نظم حاکم"، "بازسازی فرهنگ برنامه درسی" برای کار و بقا در برگرفته است و ویژگیهای آنها در قالب فصول مستقل به تفصیل مورد بحث قرار گرفته است. در جهت تبیین ویژگیهای هر یک از فرهنگها یا نظریه‌های هنجاری برنامه درسی در این اثر، نویسندگان به ابعاد ذیل پرداخته‌اند:

• چشم اندازها

• تاریخچه

• باورها و اقدامات: یادگیرندگان و معلمان

• باورها و اقدامات: محتوی و زمینه

• باورها و اقدامات: تدوین و ارزشیابی علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

• دشواریهای عمل

• نقد

فصل نهم و پایانی کتاب با عنوان "بازسازی فرهنگ برنامه درسی" عمدتاً به طرح دشواریهای ناظر به ایجاد دگرگونی در فرهنگ برنامه درسی در کلاس درس و مدرسه و ارائه رهنمودهایی برای رویارویی موثر با این دشواریها اختصاص یافته است.

عنوان کتاب: اثر بخشی و بهسازی مدرسه

مؤلف: آما هریس و نیگل بنت و دیگران

ترجمه: دکتر منیره رضایی، دکتر رضا ساکی، دکتر

کیومرث فلاحی، دکتر شمس‌نامی

ناشر: پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش - تهران

نوبت و سال چاپ: اول، ۱۳۸۹

تعداد صفحات: ۲۹۹

مباحث اصلی این کتاب را مجموعه ۱۰ مقاله تشکیل داده است که در ده فصل تنظیم شده است. البته مترجمان در پیشگفتار از تحقیقات آموزشی مربوط به تأثیر مدرسه و در مقابل تأثیر زمینه‌های خانوادگی، اقتصادی و اجتماعی دانش‌آموزان و تلاش کتاب در ارائه دست‌آوردهای تحقیقات در حوزه بهسازی اثر بخشی مدرسه سخن گفته‌اند.

فصل اول به صورت مقدمه به بیان موقعیت فعلی پژوهش در بهسازی مدرسه، سازماندهی این کتاب و تحقیقات دو دهه گذشته پرداخته است.

فصل دوم به بحث درباره موضوعاتی چون دیدگاهها مورد اثر بخشی مدرسه، کمکها و محدودیتها، وضعیت فعلی مطالعات حوزه بهسازی مدرسه، ادغام تحقیقات اثر بخشی مدرسه و بهسازی مدرسه، بسط نظریه پژوهشهای اثر بخشی و بهسازی مدرسه، رویکرد چند سطحی، بافت و زمینه مطالعات، مطالعات موردی، استفاده از معیارهای چندگانه برای سنجش برونداد اختصاص یافته است.

در فصل سوم موضوعاتی از قبیل رشته‌های علمی اثر بخشی و بهسازی مدرسه، مبنای دانشی معتبر، افزایش فرصتها برای پیشرفت آموزشی، پیشرفته‌ترین سطح اثر بخشی مدرسه، مراحل حوزه موضوعی بهسازی مدرسه، بهسازی مدرسه، ادغام اثر بخشی مدرسه و بهسازی مدرسه، مورد بحث قرار گرفته است.

فصل چهارم، به نقد ساختاری اثر بخشی و بهسازی مدرسه (پژوهشها، اصل، نظریه، روش‌شناسی و شیوه عمل) و بیان نتایج مربوط به اثر بخشی مدرسه، بهسازی مدرسه (کنترل بیرونی و درونی، کمکهای بیرونی)، مشخصات بهسازی مدرسه (همکاری، خصیصه‌های

داخلی، صراحت، مدل کمبود، استقلال رهبری و مدیریت) و تحلیل بهسازی مدرسه اختصاص یافته است.

فصل پنجم، سیاستهای خود تغییر، بهبود و اثربخشی در مدارس را مورد بررسی قرار داده است.

فصل ششم، از قدرت، ساختار و فرهنگ، دیدگاه سازمانی اثربخشی مدرسه و بهسازی مدرسه بحث کرده است.

فصل هفتم به بررسی مسائلی چون فرهنگ مدرسه و چشم‌اندازی فرهنگی به اثربخشی مدرسه، بهسازی مدرسه، آینده بهسازی و اثربخشی مدرسه پرداخته است.

در فصل هشتم، موضوعاتی چون پژوهشهای اثربخشی مدرسه و پژوهشهای بهسازی مدرسه و میزان تأثیر آنها در سیاست‌گذاران آموزشی، معلم (سیاست، تاریخ و حرفه تدریس)، معلمان در قرن بیست و یکم، اثربخشی مدرسه و حرفه‌گرایی، پژوهشهای بهسازی مدرسه و حرفه‌گرایی، منافع تجدید رابطه بین آن دو مورد بحث قرار گرفته است.

در فصل نهم، مطالبی دربارهٔ هماهنگی مدرسه با نیازهای دانش‌آموزان (تطبیق با محیط) و لزوم آن مطرح شده است.

فصل دهم (آخرین فصل کتاب)، به بیان چالشهای و امکانهای آینده پرداخته است. همچنین لازم است گفته شود که در پایان هر فصل منابع مربوطه به آن فصل آمده است.